

БЕРТОЛТ БРЕХТ ФЕЛДФЕБЕЛЪТ

Превод от немски: Румяна Георгиева, 1983

chitanka.info

Карл Борг беше фелдфебел в артилерията, а в батареята му се бе събрала цялата паплач на полка. Там вечно се пиеше, и дори когато никъде не можеше да се намери ракия, там имаше пияни, чието място бе в карцера. Ракия те биха реквизирали дори и в разровено от снарядите гробище.

Там се числеше младият Майер, който при Сен Кентен беше плякосал френска дамска блуза и стоеше до оръдието целият в коприна и дантели, с нещо като гърди, смешен призрак, който иначе стреляше добре. Освен това той имаше малко пенсне и си го поставяше като професор по химия, който наднича в ретортата. Но Майер го слагаше, когато нагласяше оръдието.

Към батареята се числеше и Бернауер с дебелашкия си идеализъм. Щом пийнеше, той винаги запяваше „Тръгвам на война за кайзера и райха“ и „Прусак съм аз, познавате ли цветовете ми“. Пееше предимно нощем, тъй че никой не можеше да спи, докато той не се измореше.

Имаше още неколцина от този род и при друг капитан, не като капитан Меминг, щяха да се сипят страшни ругатни. Но така всичко вървеше гладко и батареята понасяше неволите си с достойнство.

Самият фелдфебел Борг пък беше върхът, той не свърши добре — дано бог се смили над него. Казваше, че е страхливец и затова пиел.

— Какво друго да правя? — питаше той. — Бог ще ми прости. Трябва да се бия за кайзера, а не мога. Бог е създал свине, не бива да се оплаква от тях.

Щом си пийнеше, небето ставаше съвсем синьо, безоблачно, всичко бе красиво, тъй красиво и нежно, а човек препускаше напред като бял кои, беше доволен от всичко, дори от смъртта.

Дали бог му прости, не е съвсем сигурно, защото в щаба ставаха някои неща, но капитанът действуваше, а той беше мъж с чувство за дълг. Беше широкоплещест и дребен, безупречен ездач, който имаше собствен кон, държеше се превъзходно и се обличаше с поразителна елегантност. В най-страшния огън се разхождаше с малко бастунче и се перчеше сред оръдията с равнодушието, изписано на лицето му. За него говореха, че не го лови куршум и че англичаните по-скоро биха улучили комар, отколкото него. Но той погуби мнозина, които взимаше със себе си на разходка и не ги връщаше, а с равнодушен израз и без придружител пристигаше в скривалището. Той не се съобразяваше с

никого, не знаеше какво е милост, но не предприемаше нищо срещу пияниците край Борг.

Понякога не му беше леко. Например когато в ранни зори го вдигнаха по тревога, защото Борг и Майер „се избиваха“ под светещите очи на цялата батарея. Когато капитанът дойде, те стояха на едно открито място, отдалечени петдесет метра един от друг, всеки с карабина в ръка, и настървено се стреляха в дрезгавината. За двамата нямаше никаква опасност, понеже бяха страшно пияни. Но всички останали се намираха в опасност за живота, понеже двамата с плам и треперещи ръце стреляха безразборно в утрото.

Ако капитанът беше некадърник, би се разкрещял и щеше да ги накаже, но той само рече:

— Изобщо не улучвате, но ако се запердашихте, нямаше да е лошо.

И тогава двамата се запердашиха в опиянението си тъй, че беше просто удоволствие да ги гледаш. Тази история впрочем си има опашка. Тъй като бледият Майер бе по-слаб от Борг, но Борг бе по-пиян от Майер, то Борг изяде повече пердах, отколкото можеше да носи. Тъй че се изправи и закрещя, че отива в пехотата, дошло му тук до гуша. Всички се превиваха от смях, но той тръгна право през огъня към пехотата. Събудил се в един окоп и понеже бил изтрезнял, веднага се разтреперил с цялото си тяло, ужасно се уплашил. Трябваше да го докарат обратно на носилка, сякаш бе ранен. Като дете се страхуваше да се върне сам, а нямаха подръка ракия за един боязлив фелдфебел от артилерията.

Той и бледият Майер бяха неразделни, пиеха и можеха заедно да мълчат, освен това бяха достигнали връх в изкуството да свирят с уста в дует, без да са репетирали, и то мелодии, които никой от двамата преди това не бе чувал. Така се забавляваха те през тъжните часове в скривалището, а това забавляваше и останалите.

Двамата дълго имаха необикновено щастие, бяха заедно цялата зима, напиваха се и така оцеляваха. Но през пролетта на седемнайста бледият Майер падна сред ураганния огън. Парче от снаряд го удари в гърдите; този ден той не си беше сложил дамската блуза, падна като мъж и се държа като такъв. Мълчаливо се свлече напред, пенснето му тупна на земята и преди да умре, Майер лежа още цял час в пълно

съзнание, без да промълви нищо. Той просто нямаше какво повече да каже. Беше само малко побледнял, а това при него не се забелязваше.

Този ден Борг не беше в батареята, понеже си бе навехнал крака. Върна се едва на другия ден вечерта, когато бледият Майер бе зарит вече. Борг разбра за случилото се най-напред по това, че Бернауер не го погледна в очите, а тихичко се измъкна. Когато накрая му казаха, той го прие спокойно. Но вечерта пи повече, отколкото бяхме свикнали да го виждаме, а към два часа през нощта всички се разбудиха, тъй като фелдфебелът ревеше с пълно гърло. Той пееше: „Тъй хубаво не съм се чувствувал нивга!“, което не беше на добро.

Дните след този ураганен огън бяха много тихи, духаше топъл, тъмен вятър, небето бе изпълнено с влажни облаци, всичко бе голо и по този начин войната никога нямаше да свърши. Освен това няхме нищо за пиене, само Борг разполагаше с малко ракия, понеже връзките му действуваха строго секретно. С Борг нещата бяха по-зле от всякога, той по цял ден се клатушкаше, ругаеше и си имаше нова прищявка — изискваше всички да му козируват като в казармата, когато навън не поздравявахме дори офицерите! Това ни накара да го намразим, още повече че и външно той много западна. Нощем лежеше спокойно и изучаваше звездите, а понякога си подсвиркуваше, но винаги съвсем за кратко и сякаш в безпаметство. Ето защо дебелакът Бернауер казваше, че Борг тъжи по интимния си приятел.

И тогава дойде денят, когато с Борг се случи нещастieto. Една нощ той излязъл от скривалището и както бил пиян, паднал в една яма, изровена от снаряд. Там останал да лежи в несвяст до сутринта. На разсъмване го намериха и го донесоха. Беше се наранил твърде тежко вътрешно, за да могат да го върнат в тила.

Целия ден, през който не се чу и един изстрел, той лежа в скривалището, без да отрони дума. Беше в съзнание, очите му неспокойно шареха по гредите. През нощта Бернауер седя при него и будуваше. Но към полунощ заспа, понеже Борг нямаше нужда от нищо и лежеше тихо. Събуди се от пронизително и тънко подсвиркуване. Борг се бе проснал по гръб, имаше подпухнало, зачервено лице и разрошени мустаци и си подсвиркуваше.

— Искаш ли нещо? — попита учудено Бернауер.

Гореше само едно газениче и на това осветление фелдфебелът приличаше на вързоп намотани дрехи. Той смръщи лице и широко

разтвори уста. И когато вече си мислехме, че оттам ще изригне рев, чу се едва разбираем шепот:

— Майер, дай насам!

Тогава Бернауер схвана, че при Борг е Майер и че Борг му иска шише ракия, което не съществува. Все пак той си помисли, че е глупаво да пречи на разговор между приятели, от които единият е дошъл специално от толкова далеч, но най-сетне това бяха може би последните часове и нищо не се знаеше. Затова той каза на Борг:

— Ако искаш ракия, няма, но може би ще поискаш друго. Защото нищо не се знае.

Но Борг не го чуваше и не го разбра, изобщо разговаряше с Майер, който му бе по-близък и беше дошъл лично в тъмния, топъл пролетен вятър, а все пак бе забравил ракията. Навярно беше точно така, защото той промълви:

— Остави това и я дай насам!

Сега вече беше сигурно, че Майер си прави лоша шега, а Борг не можеше да участва в нея, защото знаеше състоянието си. Когато долови това, Бернауер се заслуша, като завъртя глава по особен начин, за миг чу вятъра в гредите и усети болка в сърцето си. А той беше суров човек. Погледна лицето на пияницата, върху което бе изписана нескривана мъка. Ето на, лежеше фелдфебелът като вързоп и никой не го бе попитал за нищо, никой не му бе обяснил, нямаше да получи дори ракията, която му бе тъй нужна. А това беше голямо изкуство.

Така виждаше Бернауер нещата. Фелдфебелът Борг трябваше да си умре без ракия, а ефрейторът Майер — да гледа всичко това.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.